

KOLONIALE GESCHIEDENIS, EEN NIEUWE PISTE VOOR DE BIBLIOTHEEK VAN HET SOMA?

In 1996-1997 wijzigde onze instelling van naam (het onuitspreekbare NCWOII werd het vlotte SOMA) én van missie: het Centrum kon, met goedkeuring van de bevoegde overheid, het onderzoeksveld verbreden naar de conflicten van 'de korte 20ste eeuw' (de periode 1914-1991). Hierin moest de geschiedenis van de Europese kolonies in Afrika en Azië natuurlijk een plaats krijgen, van de vergeten 'Rifoorlog' (1921-1926) tot de oorlogen in Indochina/Vietnam en in Algerije, net als die in Angola, Mozambique of de stuiptrekkingen van Belgisch Congo, enz.

Klein probleem: het Centrum werd geacht zich in het begin enkel bezig te houden met de impact van de laatste wereldoorlog op onze civiele bevolking (in de brede zin) en, eventueel, op die van de buurlanden. In die optiek speelde het koloniale thema natuurlijk maar een bijkomstige, zelfs anekdotische rol: men stond in 1967-1970 nog ver af van een wetenschappelijke benadering van 'postkoloniale' onderwerpen.

Een kwarteeuw later, geheel in lijn met de veranderde tijdgeest, begon de kleine ploeg belast met het uitbreiden van de bibliotheek zijn best te doen om dit evidente gemis op te vullen. Ze is daar gedeeltelijk in geslaagd

dankzij voortdurende inspanningen, maar werd ook geholpen door enkele meevallers in de vorm van genereuze schenkingen.

Die inspanningen moeten we volhouden: op dit moment, hoewel de basiscollectie aanzienlijk werd verrijkt dankzij het Fonds 'Inbel' en het ARA, haalt onze bibliotheekcollectie over het koloniale verleden net het gemiddelde voor een instelling gewijd aan de studie van de hedendaagse geschiedenis. Niet meer, niet minder. Zo beschikt het SOMA vandaag over 'slechts' 784 werken over Congo/Zaire, zowel in het Frans en Nederlands als het Engels. Zeker, we zijn beter voorzien op het gebied van koloniale tijdschriften en verslagen uit onze voormalige kolonie, maar zelfs dat kan mager lijken als men er geen rekening mee houdt dat deze documenten, deze studies vooral betrekking hebben op Congo en haar verhouding, rechtstreeks of onrechtstreeks, tot de twee wereldoorlogen of de problemen van de dekolonisatie.

Het dient toch gezegd dat tot voor kort de andere Europese kolonies in Afrika, hoewel vaak belangrijk door hun geopolitieke positie, slecht vertegenwoordigd waren in onze bibliotheek, of alleen vanuit een militair-strategisch oogpunt *stricto sensu*. Zo bijvoorbeeld in het geval

van Italiaans Libië dat, hoewel vaak vermeld, slechts behandeld werd in het licht van de Noord-Afrikaanse campagne van 1940-1943. Wat betreft Mozambique en Angola, als Portugese gebieden zeer aanwezig in de actualiteit van de jaren 1960-1970 (en nagels aan de doodkist van het regime Salazar!): die blonken uit in afwezigheid.

De zeer recente aanwinst van een belangrijke verzameling boeken, aangeboden door professor **Jean-Luc Vellut**, heeft deze situatie rechtgezet. Door zijn welwillendheid hebben wij nu in onze collecties niet alleen de essentiële werken van Angelo del Boca over het kortstondige Italiaanse rijk in oostelijk Afrika of over fascistisch Libië (*Gli italiani in Africa Orientale*-1986; *Le guerre coloniali del fascismo*-1991; *L'Africa nella coscienza degli italiani*-1992) maar ook verschillende studies over het Portugese rijk, zowel wetenschappelijk (A.H. De Oliveira Marques, *Histoire du Portugal et de son empire colonial*, 1998) als vanuit een militant en 'progressief' derdewereldstandpunt (*Belgische Kapitaalsbelangen in Portugal en zijn Kolonies*, 1973). Meer nog, door bemiddeling van professor Vellut kunnen wij nu ook beschikken over verschillende tientallen titels uit de 'koloniale literatuur' van de jaren 1920-1950 (romans, reisverhalen, getuigenissen, enz.). Deze zijn erg interessant om een levendig beeld te krijgen van de socio-economische situatie van de bevolking in Centraal-Afrika door de bril van de schrijver, of om een zicht te krijgen op de mentaliteit van de kolonisator.

Het werk gaat dus voort, en laat ons hopen dat we op onze weg nog leuke verrassingen mogen tegenkomen.

ACol

Het (fascistisch) vaderland roept de Italianen onder de wapens voor de oorlog in Ethiopië. Tekening van A. Beltrame voor *La Domenica del Corriere*, 22 september 1935. Cover van het boek onder redactie van Angelo del Boca, *Le guerre coloniali del fascismo*, Rome/Bari, 1991.